

۲۴۵۹۱۹۵

مجموعه داستان‌های برگزیده

کرونا و زندگی صلح‌آمیز در سده بیست و یکم

www.ketab.ir

به کوشش

جواد رنجبر درخشیلر

(دبیر کمیته صلح و ادبیات در انجمن علمی مطالعات صلح ایران)

سرشناسه : رنجبر درخشیلر، جواد، ۱۳۵۸-، گردآورنده
عنوان و نام پدیدآور : مجموعه داستان‌های برگزیده "کرونا و زندگی صلح‌آمیز در سده بیست و یکم" / به کوشش جواد رنجبر درخشیلر.

مشخصات نشر : کرج: فروغ سپهر، ۱۴۰۲.

مشخصات ظاهری : ۲۶۸ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۵۹۶۱-۲۰-۳

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت : عنوان دیگر: کرونا و زندگی صلح‌آمیز در سده بیست و یکم.

عنوان دیگر : کرونا و زندگی صلح‌آمیز در سده بیست و یکم.

موضوع : داستان‌های فارسی -- قرن ۱۴ -- مجموعه‌ها

-- Persian fiction -- Collections -- 20th century

کرونا ویروس‌ها -- ایران -- داستان

Coronaviruses -- Iran -- Fiction

رده بندی کنگره : PIR۴۲۴۹

رده بندی دیویی : ۶۲۰/۸۱۴۳

شماره کتابشناسی ملی : ۹۵۲

اطلاعات رکورد کتابشناسی

"کرونا و زندگی صلح‌آمیز در سده بیست و یکم"

به کوشش: جواد رنجبر درخشیلر

شابک الکترونیکی: ۹۷۸-۶۲۲-۵۹۶۱-۲۰-۳

شابک چاپی: ۹۷۸-۶۲۲-۵۹۶۱-۲۱-۰

چاپ: اول ۱۴۰۳

چاپخانه: آوای آرامش

قیمت: ۲۵۰۰۰۰ تومان

صفحه‌آرا و طراح جلد: رامش نورانی آتشگاه

فهرست

۴.....	مقدمه کتاب / جواد رنجبر درخشیلر
۱۷.....	سوز کمانچه در عصر یخبندان / روح الله صالحی
۲۶.....	لامپ قرمز / عاطفه شاطری
۳۹.....	بدون عنوان / مهدی بربری
۵۳.....	یک ماه / زینب رضایی
۵۶.....	ارتش دروغ ها / رضا نجفی
۵۹.....	کرونا دوست داریم / هما ایران پور
۶۱.....	سنگ، کاغذ، قیچی / مجتبی موسوی
۷۳.....	داستان دنباله دار چشمه های خانه نشین / گالیا توانگر
۱۱۱.....	ماسک / مسلم صالحی
۱۱۷.....	وقتی که در باز شد / ابوالفضل حبیبی
۱۸۵.....	تحفه چینی / فاطمه هاشمی
۱۸۹.....	زین زندگی بر پشت / مرجان مقدس بیات
۲۰۲.....	طلایی که سهم ما نمی شود! / نیلوفر بصیرت
۲۱۲.....	قمری خونگی / نعمت الله راعی نیکی
۲۲۶.....	نامهای به دیروز / مهگان فرهنگ
۲۳۰.....	پوتوس گل نمی دهد! / بیژن کیا
۲۳۹.....	بادکنک آبی میکایلا و آقای نخست وزیر / فهیمه مصدراامور
۲۴۸.....	دست نقطه ای نقاشی ام / مریم درستانی
۲۵۴.....	مناسک کرونا / رویا پور تقی
۲۶۹.....	آثار دیگری از این انتشارات

مقدمه کتاب

صلح فهمی اندیشه ورزانه

جواد رنجبر درخشیلر

دبیر کمیته صلح و ادبیات

انجمن علمی مطالعات صلح ایران

سخن گفتن از صلح و زمانه ما گاه می تواند بر چسب چپ گرایی و گاه بر چسب آرمان گرایی بخورد و گاه بر چسب هر دو را، با این نیشخند که در این اوضاع و احوال که روسیه به اوکراین حمله کرده است، می بینیم. صلح های هسته ای برای نابودی چندین باره کره زمین آماده هستند و بودجه نظامی همواره از بودجه فرهنگی آنها بیشتر است و مردمان خشن نفع بیشتری از دنیا می برند، چه جای صلح طلبی است؟ متأسفانه این سخنان بی بهره از واقعیت نیستند.

جهان ما پر از خشونت بوده و هست، و تأسف بارتر اینکه خشونت در تأمین مادی انسان ها هم کارآمد است. ساختار عینی جهان ما و ساختار ذهنی ما مبتنی بر قدرت است و قدرت، فعلاً راه خشونت ورزی را بهتر می شناسد حتی اگر آن را در پوشش های اخلاقی و موجه ارایه کند.

صلح‌طلبی در این جهان روایتی آرمانی از جهان یا مطالبه‌ای احساسی از روابط بین انسان‌هاست اما یک واقعیت عمیق‌تر وجود دارد و آن اینکه بشر با جنگ هیچ مشکلی را نتوانسته است برای همیشه حل کند. رشته جنگ از نخستین روزهای زندگی بشر تا کنون محکم بوده و میلیاردها انسان به روش‌های مختلف به آن چنگ زده‌اند اما نتیجه نهایی با وجود موفقیت‌های کوتاه‌مدت شکست بوده است. راه حل جنگ که نخستین و غریزی‌ترین راه حل بشر است، خدمتی به بشر نکرده و نهایتاً او را در حد غرایز خود نگه داشته است. صلح‌طلبی از دل فهم این واقعیت عمیق بیرون می‌آید. بنا بر این پیش از صلح‌طلبی بشر به پدیده‌ای نیاز دارد که من نامش را "صلح‌فهمی" می‌گذارم.

صلح‌فهمی مرحله‌ای پیش از صلح‌طلبی است. صلح‌طلبی بیشتر به رفتار و کنشگری متمایل است اما صلح‌فهمی به درک پدیده صلح و تبیین آن به صورت علمی و نظری تمایل دارد.

صلح‌فهمی در یک جمله یعنی: جنگ راه حل نیست. چه در مشکلی که با یک همسایه داریم، چه در روابط بین‌الملل. و گزاره عکس آن چنین می‌شود: صلح مشکلات بشری را تا حد زیادی کم می‌کند.

صلح‌فهمی یک فرایند اندیشه‌ورزانه و عمیق و به فلسفه (هستی‌شناسی) مربوط است. می‌تواند در بستر دین باشد و یا نباشد اما قطعاً به اندازه فلسفه‌ورزی باید عمیق باشد. مبانی صلح‌فهمی را یافته‌های علم تجربی تأیید یا تکذیب می‌کند. آنچه درباره انسان و جامعه در آزمایش تجربی اثبات یا ابطال می‌شود، همه حقیقت وجود انسان نیست. انسان همواره در حال تحول است و می‌توان با

صلح فهم کردن، او را از یک جنگ طلب به یک صلح طلب فعال تبدیل کرد. ترویج صلح، خود یکی از متغیرهای آزمایشگاه اجتماعی است و می تواند معادلات اجتماعی را تغییر دهد.

انسان های صلح فهم همان طور که درباره مهار غرایز به صورت انسانی آموزش می بینند، درباره مهار خشم و رفتارهای خشم آلود هم باید آموزش ببینند تا جایی که خشونت همانند ارضای سایر غرایز در ملا عام، قبیح تلقی شود. این سطح از صلح فهمی آرمانی به نظر می رسد اما می توان به تدریج آن را در اذهان، نهادینه کرد.

صلح طلبی از بازنندیشی در مبانی اعتقادی و باورهای سنتی برمی خیزد. نخستین آن بازنندیشی در تفکیک های جنسیتی است. خشونت مبتنی بر قدرت جسمی است و قدرت جسمی مردان، معمولاً بیشتر است و بروز آن می تواند در راستای قدرت جنسی آنها ارزیابی شود. قدرت نمایی مردانه، متأسفانه هنوز یک ارزش است. تا زمانی که قدرت جسمی و جنسی مردانه که بسیار کمتر از حیوانات با جثه متوسط است، یک ارزش و عامل تمایز تلقی شود، نمی توان صلح را در روابط انسانی به طور کامل گستراند.

صلح طلبی بیشتر در خیابان و تظاهرات و رسانه ها بروز پیدا می کند اما صلح فهمی باید در مدرسه ها و دانشگاه ها و کتاب های ادبی و علمی صورت بندی و ترویج شود. صلح طلبی یک جریان تبلیغاتی در روز است با تأثیر سریع اما صلح فهمی در نوشته های دشوار شبانه و تأمل های نظری محقق می شود.

ادبیات بستر مهمی برای صلح‌فهمی است. تأثیر عمیق ادبیات در روح و روان انسان، گونه‌های مختلف ادبی را بهترین بستر برای صلح‌فهمی می‌کند. در یک رمان می‌توان تأثیر سازنده صلح و تأثیر مخرب جنگ را بدون شعار و تبلیغ و درشت‌نمایی نشان داد یا در یک شعر خوب، شکوه و ارزش صلح را نمایان کرد و فهماند. ادبیات صلح‌فهم را نویسنده صلح‌فهم باید بنویسد. کسی که تکلیف خود را با جنگ، خشونت و رفتارهای خشم‌آلود روشن کرده باشد و به‌طور کامل و عمیق و استدلالی جنگ را کنار گذاشته باشد، افزون بر این، نویسنده صلح‌فهم باید فرم هنری صلح را هم یافته و به کار گیرد. صلح در فرم هنری جنگ قابل بیان کردن نیست.

فرم ادبی صلح، بحث سخت پیچیده‌ای است. با این مبنا که هنر و ادبیات یعنی فرم، می‌توان گفت که فرم همان اندیشه صلح‌اندیشه و فرم یک موجود هستند و غیرقابل تفکیک. حال به سخت‌ترین مسئله فی‌بیتن ادبیات صلح می‌رسیم و آن صورت‌بندی فرم ادبیات صلح است. چه صورتی می‌تواند اندیشه صلح را به‌درستی و راحتی و مؤثر تبیین کند؟ و ریشه و مبنای آن چه باید باشد؟ سوالات پی‌درپی می‌آیند...

وقتی از ریشه سخن می‌گوییم، به این پرسش هم باید پاسخ بدهیم که آیا صلح پدیده‌ای جهانی است؟ صلح‌طلبی با جهان‌وطنی نسبت دارد و می‌توان گفت تقریباً هم‌ریشه هستند.

اما آیا صلح‌طلبی جهان‌وطن تاکنون توانسته است صلح را ترویج و جنگ را محدود سازد؟ پاسخ سخت ناامیدکننده است. جهان‌وطنی نظریه‌ای در اذهان

است و پا روی زمین واقعیت ندارد بنا بر این به نظر می‌رسد صلح‌فهمی باید از ریشه‌های ملی بهره ببرد.

در بین همه ملت‌های جهان ارزش‌های صلح‌آمیز یافت می‌شود و جهان‌وطنی که جز به مارکسیسم، سلطه شرکت‌های بزرگ یا رؤیاهای قشنگ راهی نمی‌برد، نادیده گرفتن ارزش‌های گوناگون در بین ملت‌های جهان است، افزون بر این که ریشه‌های صلح‌داری ارزشمند بشری است، آشکار است که صلح با ریشه‌های ملی فهم‌شدنی‌تر از صلح با ریشه‌های جهان‌وطنی است بنا بر این صلح در بستر ادبیات ملی هر کشور می‌تواند بروز عینی پیدا کند.

اگر اصل بالا را بپذیریم، برای صلح‌فهم کردن مردمان، نخست باید ادبیات و فولکلور هر کشور را بشناسیم و شروع راه اینجاست. مبنای این کاوش اهمیت بی‌بدیل صورت‌بندی زبانی جهان هستی در ادبیات و فولکلور ملت‌هاست. هر ملت حاصل شناخت هزاران ساله خود را در ادبیات و فولکلور نهاده است. دقت در آن می‌تواند راه شناخت‌شناسی هر ملتی را باز کند.

در ایران ادبیات و فولکلور سرشار از مفاهیم صلح است حتی شاهنامه فردوسی با این که یک متن حماسی است و به‌طور دقیق حماسه ملی ایران است، ساخت صلح‌طلبانه دارد. این سابقه ارزشمند، کار را آسان می‌کند. نویسندگان ایرانی کافی است شناخت دقیقی از ادبیات و فرهنگ ایران داشته باشند تا بتوانند آثار صلح‌فهمانه و صلح‌طلبانه خلق کنند.

ناگفته پیداست که در ادبیات پارسی گاه جنگ‌طلبی و گاه حتی صلح‌ستیزی هم یافت می‌شود که طبیعی است. گفتمان‌های صلح ناباور هم حضوری قوی در

جهان داشته‌اند. همین دوگانگی ضرورت خلق آثار ادبی صلح‌طلبانه را آشکار می‌کند؛ برای امروز به‌ویژه در تقابل با گفتمان‌های جنگ‌طلب، نویسندگان امروز باید با دیدگاه‌هایی نو در بستر سنت ادبی درخشان ایرانی، آثار صلح‌طلبانه خلق کنند و درخشش صلح‌فهمانه ادبیات ایران را به جهان نشان دهند.

کمیته صلح و ادبیات انجمن علمی مطالعات صلح ایران که وظیفه تبیین رابطه صلح و ادبیات (و هنر) را دارد، تلاش می‌کند در کنار معرفی و فهم جنگ و صلح در آثار ادبی، به خلق آثار ادبی صلح‌فهمانه و صلح‌طلبانه هم یاری رساند. در سال‌های اخیر و به‌ویژه پس از کرونا افزون بر امری بهداشتی و پزشکی به مسئله‌ای سیاسی و فرهنگی در جهان تبدیل شد. به نظر می‌رسد تأثیرات فکری و ذهنی کرونا با عواقب بهداشتی و مرگ‌ومیر آن، جهان بار دیگر رویاروی بیماری همه‌گیر مهلکی قرار گرفته بود که خطر طاعون و وبا را زنده می‌کرد. خاطره طاعون، رمان طاعون آلبر کامو را هم یادآوری می‌کند. اثر ادبی پیوندی عمیق با وضعیت جهان واقعی دارد و اگر جز آن باشد، هیچ اهمیتی ندارد.

کرونا به‌طور جدی با جنگ و صلح در پیوندی عمیق بود. مرگ انسان‌ها ذاتا به صلح منجر نمی‌شود. کرونا گاه با نزاع بر سر کالا و گاه حتی به شکلی مضحک نزاع بر سر ماسک زدن یا نزدن همراه می‌شد. آگاهی کاذب درباره ضرورت ماسک زدن یا خوردن و نخوردن برخی غذاها و داروها، دقیقا به جنگ و نه صلح، منتهی می‌شد.

انجمن علمی مطالعات صلح ایران در اوایل سال ۱۳۹۹ خ. فراخوانی منتشر کرد و از علاقه‌مندان درخواست کرد داستان‌های کوتاه خود را به دبیرخانه

فراخوان بفرستند. آثار زیادی به دبیرخانه رسید که گزارش آن در بیانیه هیات داوران آمده است.

کمیته صلح و ادبیات انجمن علمی مطالعات صلح ایران با سپاس ویژه از همه دوستانی که آثار ارزشمند خود را برای ما فرستادند، امیدوار است در آینده نیز در خلق آثار ادبی درباره صلح و صلح‌فهمی گام‌هایی بردارد. در این مسیر نیازمند یاری استادان و علاقه‌مندان فرهنگ و ادب پارسی هستیم.

بیانیه هیئت داوران فراخوان داستان کوتاه

"کرونا و زندگی صلح‌آمیز در قرن ۲۱"

مسائل و بلایای طبیعی بشر تحت عنوان کلی "شرور" از گذشته‌های دور تا کنون در مواردی چشمگیر، مورد نظر و بررسی آثار هنری و از جمله در داستان بوده است. شاید سیل جهانی مطرح گشته در گیلگمش، شناخته‌شده‌ترین و همچنین جهانی‌ترین آن باشد و طاعون آلبر کامو معروف‌ترین آن. اصولاً بحران‌های عمیق بشری باید در هنر و داستان بازتاب داشته باشند تا اثرات چندلایه و عمیق آنها شناخته شوند. بحران جهانی کرونا نیز که تا کنون باعث مرگ هزاران نفر در جهان شده، بحرانی عمیق و اثرگذار و فراموش‌نشدنی است. این بحران عظیم و بزرگ که ابعاد علمی آن در پژوهش‌های پزشکی- علمی بررسی می‌شود، در حلاجی‌ها و بررسی‌های هنری و ادبی است که وجوه اجتماعی و فرهنگی خود و نیز تأثیر ویرانگرش را بر روان انسان‌ها نشان می‌دهد.

بحران‌های عمیق جهانگیر با صلح نیز پیوندی عمیق دارد؛ صلح‌خواهی را تقویت یا تضعیف می‌کند و از این منظر قابل بررسی در مطالعات صلح‌شناسانه نیز است.

انجمن علمی مطالعات صلح ایران در راستای وظایف ذاتی خود پدیده کرونا را در دستور کار خود قرار داد و کمیته صلح و ادبیات در قالب اهداف و

برنامه‌هایش و برای جلب نظر عموم، فراخوان داستان کرونا و زندگی صلح‌آمیز در قرن ۲۱ را برنامه‌ریزی و اجرا کرد. خوشبختانه استقبال از این فراخوان خوب بوده و حدود ۳۰۰ اثر به دبیرخانه فراخوان واصل شد. برخی آثار بسیار عالی بودند اما در قالب داستان قرار نمی‌گرفتند. از بین آثار ارسال شده ۱۰۹ اثر داستانی بودند که به مرحله دوم داوری راه یافتند. در مرحله دیگر از داوری ۱۹ اثر شایسته چاپ تشخیص داده شد که امیدواریم در آینده نزدیک با کمک نهادهای دولتی و ناشران محترم چاپ شود. از بین ۱۹ اثر ۵ اثر در نهایت برگزیده شدند:

- سوز کمانچه در عصر یخبندان نوشته روح الله صالحی

- تحفه جنت نوشته مرضیه‌هاشمی

- سنگ، کاغذ و قلم نوشته مجتبی موسوی

- زین زندگی بر پشت توبه مرخان مقدس بیات

- طلایی که سهم ما نمی‌شود نوشته علی‌رضا بصیرت

و داستان یک ماه نوشته زینب رضایی اثر شایسته تقدیر شناخته شد.

برگزارکنندگان این فراخوان، از همه دوستان عزیزی که از ایران یا کشورهای دیگر آثار خود را به دبیرخانه ارسال کردند، سپاسگزاری می‌کند. همین فراخوان کوچک نشان داد که چه استعدادهای قابل‌ی در بین ایرانیان وجود دارند که با کمی توجه و آموزش شکوفا می‌شوند و می‌توانند نام‌های بزرگی باشند. امیدواریم در شرایط بهتر و به دور از ویروس منحوس کرونا، در نشستی صمیمانه گرد هم آییم و با آفرینندگان آثار که همه حرف‌های دل و نگاه انسانی‌شان را در قالب کلمات عرضه کرده بودند، دیدار کنیم.

همچنین از کلیه نهادهای و افرادی که به کمیته، در برگزاری این فراخوان کمک کردند، سپاسگزاری می‌کنیم.

کمیته صلح و ادبیات انجمن علمی مطالعات صلح ایران

اول آبان ۱۳۹۹

ipsan.literature@gmail.com

www.ketab.ir